

Entrevista a MAR COLL, Directora de cinema

Del dossier:

TERCER INFORME DE LA PRODUCCIÓ AUDIOVISUAL A CATALUNYA (2012). ESCENARI DE CRISI

Reinald Besalú i Fermín Cjaurriz

Octubre de 2012

Mar Coll és la directora del film *Tres dies amb la família*, produït per Escándalo Films, la productora associada a l'Escola Superior de Cinema i Audiovisuals de Catalunya (ESCAC). Guanyadora del Gaudí 2010 a la millor direcció i del Goya 2010 a la millor directora novella, actualment està acabant la seva segona pel·lícula. En aquesta entrevista reflexiona sobre l'impacte de la crisi econòmica en el cinema català.

- **Com veus la situació de l'audiovisual, tant a Catalunya com en general?**

Crec que l'audiovisual, en general, gaudeix d'una salut de ferro. Se'n consumeix més que mai, hi ha més plataformes de distribució que mai i hi ha més formes de consumir-lo que mai. Hi ha una major diversitat de productes i també hi ha més cultura de l'audiovisual. Per tant, hi ha un interès inèdit per l'audiovisual. I això és així tant al món com a Catalunya. En tot cas, allò que està en crisi és la manera tradicional, industrial, de fer cinema, i a Catalunya i Espanya potser més en crisi que a la resta del món. Això succeeix, en primer lloc, perquè hi ha hagut una disminució dels espectadors que consumeixen cinema a les sales d'exhibició, cosa que ha afectat directament els ingressos disponibles per a la producció. Tot i això, hi ha altres formes de consumir cinema que també acabaran generant beneficis, jo crec que el que passa és que estem en un impàs. En segon lloc, també hi ha una crisi de producció. Fins ara la nostra indústria cinematogràfica s'alimentava de les subvencions estatals i autonòmiques i del finançament de les televisions, però amb les retallades al món de la cultura, cada cop és més difícil fer pel·lícules. I no sembla que això es pugui arreglar. No crec que mai tornem a arribar als nivells de producció que teníem abans.

- **Creus que eren bons els nivells de producció que teníem abans?**

No és una qüestió de nombre de pel·lícules, sinó que crec que els sistemes de producció i d'ajudes que hi havia abans de la crisi no donaven els resultats que es volien. És cert que en un moment determinat això va permetre generar una indústria audiovisual a Catalunya, que era quelcom clarament volgut per les institucions, ja que la indústria audiovisual dona una imatge de país i una identitat de cara a la resta del món. Els països que no tenen cinematografia són una mica invisibles, i, per tant, crec que està bé que les institucions, des de fa 20 anys, ja apostessin per crear, generar i invertir en una indústria cinematogràfica catalana. Però com deia, els resultats no han estat els esperats.

- **Per què?**

Una pel·lícula pot tenir èxit de dues maneres: o bé adquireix un cert prestigi pel fet que representa les institucions que hi han invertit, perquè va als festivals i hi és seleccionada i premiada; o bé perquè té una certa acollida a nivell comercial. Doncs bé, la majoria de pel·lícules que es feien a Catalunya no estaven en cap d'aquestes dues categories. En realitat, jo desconfio molt de les polítiques culturals del govern actual, i més en aquestes circumstàncies de crisi. Conceben la cultura com quelcom únicament lligat a la llengua. I el govern espanyol encara està menys preocupat per la cultura. Els sembla un extra, no creuen que sigui un aspecte fonamental de la vida del ciutadà, tenen altres prioritats.

- Creus que caldria establir un sistema d'ajuts que diferenciés entre produccions minoritàries i de prestigi i produccions encaminades a l'èxit comercial, doncs?

Realment no ho sé. No és tan fàcil classificar les pel·lícules. Jo no vull ser ni el *Titànic* ni una peça de museu. Entenc que fer polítiques cinematogràfiques és molt difícil, si fos tan fàcil tindriem molts millors resultats, però el que està clar és que no funcionen. Sempre tens la sensació que hi havia dos o tres projectes boníssims que s'han quedat en un calaix. Segur que s'ha de fer d'una altra manera, però no sé quina. Potser caldria no invertir tants diners en la producció i centrar-se més en el desenvolupament i en la selecció. Si enlloc de cinc persones llegint-se 300 guions n'hi hagués 25 de ben pagades i amb una formació en cinema, potser el procés de selecció seria més eficaç. Fer una pel·lícula comercial vol dir saber molt de cinema, i les persones que seleccionen els projectes haurien de conèixer el llenguatge, la dramàturgja... No és una feina únicament administrativa. I les productores, en comptes de presentar la pel·lícula als tres mesos de desenvolupament, quan el projecte encara està verd, haurien de donar-se més temps per fer el desenvolupament. Els productors haurien de tenir millors departaments de desenvolupament i, quan s'embarquen en coproduccions, hi hauria d'haver una sola persona que prengués les decisions, perquè sinó és un caos.

- Tu has patit aquests problemes?

No. Jo he tingut la sort de treballar amb una productora que té molt clar que una pel·lícula la fa una persona, i que un cop escollida la persona cal confiar-hi. Evidentment que hi ha un treball en equip, no només amb els productors, sinó també amb els tècnics, però al final és un qui ha de decidir.

- En quin projecte estàs treballant en aquests moments?

Ara mateix estic en la fase de postproducció de la meva segona pel·lícula. D'aquí a un parell de mesos la pel·lícula ja estarà acabada i tocarà moure-la per veure com s'exhibeix, si va a algun festival, si trobem distribució... Buscar distribució comercial per a la pel·lícula és potser la fase més complicada de totes, tot i que jo no hi poso tota l'energia i atenció que hi posen els meus productors. De fet, confio molt en el pla que ells em proposen, perquè ells en saben més que jo.

- Qui et produeix aquesta segona pel·lícula?

Escándalo Films. Sóc la primera directora que fa una segona pel·lícula amb la productora, tot i que també és cert que vaig ser la segona persona a dirigir un llargmetratge amb Escándalo, després de Roser Aguilar.

- Creus que es fomenta prou el talent cinematogràfic jove?

Des de la meva experiència, crec que hi ha hagut un gran interès per fomentar l'emergència de nous talents, tant per part de les institucions, que han creat unes ajudes dedicades exclusivament a això, com per part d'altres agents, com l'ESCAC. L'ESCAC s'ha bolcat completament a fer que els directors i els tècnics tinguin l'oportunitat de treballar al més alt nivell de responsabilitat. Per últim, els mitjans de comunicació, amb la seva ànsia una mica absurda per descobrir el més nou, també han acabat recolzant la gent que comença.

- Però que passa amb aquests joves a qui es dóna una primera oportunitat i que després no tenen continuïtat?

Això forma part de fer una primera pel·lícula: tu saps què t'hi jugues. Si la pel·lícula té un cert èxit a qualsevol nivell (perquè té qualitat, perquè agrada a la gent, perquè agrada als festivals, perquè agrada als *freaks* i als artistes...), has de poder aixecar un segon projecte, encara que sigui amb unes característiques similars a les de l'anterior. Evidentment, a vegades també hi entren qüestions com la sort, l'energia que hi poses, la constància...

- Quin paper juga l'ESCAC en la indústria cinematogràfica catalana?

L'ESCAC té la seva petita parcel·la de participació dins la indústria, clarament. És una escola amb prestigi internacional que forma uns directors i uns tècnics molt bons, que guanyen premis i que treballen en les millors produccions. És un cas bastant excepcional. Tot i les maniobres polítiques per desvincular la productora, Escándalo, de l'escola, l'escola segueix creixent i la gent que hi participa se sent molt implicada i motivada.

- **I tu, que n'ets professora, quines perspectives de futur veus en els teus alumnes?**

Depèn. Jo crec que tot alumne que estudia en una escola de cinema és molt conscient, d'entrada, que tria una opció arriscada, precària, sense unes sortides assegurades. És una opció lligada a la incertesa, a un tipus de vida inestable, amb contractes de curta durada. En aquest sentit, crec que estan prou preparats. També és cert que les perspectives són pitjors ara que quan jo vaig començar a estudiar-hi. El que passa és que també hi ha altres maneres de fer cinema que no formen part d'aquest circuit tradicional: tinc alumnes i companys que fan pel·lícules amb 15.000 Euros, amb ajuda de la família, durant els caps de setmana... Més que un problema per als creadors i directors, que sempre estarem disposats a fer cinema encara que sigui de manera *amateur*, és un problema per als tècnics i per la gent que viu de la indústria del cinema, que es trobaran amb unes altes taxes d'atur. I això sí que genera preocupació.

- **Marxar fora és una opció?**

Conec gent que ha marxat, però de moment tots ho han fet encantats de la vida, no com una obligació. Són gent amb mobilitat, joves i sense família, i en aquest sentit no són situacions dramàtiques. L'altra opció és buscar la manera de portar diners de fora per coproduir pel·lícules aquí.

- **Què ha canviat, a nivell de recursos disponibles, de la teva primera pel·lícula, que es va fer en època de bonança, a la segona?**

En aquesta segona pel·lícula ens hem quedat sense una de les ajudes amb què comptàvem. Això va suposar un ajust de 200.000 Euros (el 20% del pressupost) només dos mesos abans de començar-la. Fins i tot vam pensar en parar la pel·lícula i buscar més diners. Però jo vaig dir a la productora que creia que això no ens faria anar millor, i que si ens esperàvem més potser caurien altres ajudes. I aleshores vam fer una pel·lícula amb l'agenda més apretada, amb menys equip contractat i amb tothom havent d'assumir tasques que potser no li pertocaven. Però com que jo sempre treballo amb gent molt propera a mi, interessats, apassionats i motivats pel projecte, això es va suplir ràpidament amb l'energia que hi van posar. De totes maneres, va ser un sobreesforç, i segur que d'alguna manera es notarà.

- **Et plantejes buscar finançament a través del *crowdfunding* el futur, per compensar la disminució d'ingressos provinents de l'administració?**

Jo no hi crec en el *crowdfunding*. Crec que t'obliga a fer ganxos comercials per tal que la gent inverteixi en tu, i això no m'agrada. I vol dir que si el teu projecte no és del tipus que pot generar un interès massiu, la gent no el voldrà finançar. La gent té molt poca iniciativa, és molt poc activa, i no respondrà si no vens un producte espectacular. D'altra banda, també penso que no s'han de demanar diners a la gent, no em convenç això.

- **Llavors, què cal fer per trobar finançament?**

Si el que vols és fer una pel·lícula amb una producció industrial, o bé tens la sort de ser un dels deu directors que disposen de finançament per fer-les a Espanya o bé busques els diners a fora durant el temps que faci falta. També et pots plantejar rodar en països on és més barat fer-ho. Si no, t'has de dedicar a fer cinema d'una altra manera, de forma més artesanal. També és molt interessant, i el risc que corres és molt inferior. És un cinema en què estàs menys lligat, pots ser més tu mateix i pots arriscar-te més. En aquest sentit, ens trobem en un moment que pot donar peu a coses molt creatives. I el cinema espanyol ho necessita.

- **Li falta creativitat al cinema espanyol?**

Sí, li falta creativitat, frescor, diversitat. El circuit dels exhibidors és molt conservador: a mesura que va fracassant la seva feina, que és aconseguir que la gent vagi al cinema, accentuen la política que han dut a terme fins ara. Apugen els preus de les entrades i posen les mateixes pel·lícules a tot arreu. Sempre hi ha les mateixes deu pel·lícules. Fa falta posar a disposició dels espectadors opcions més fresques i radicals.

- **Sempre hi ha l'opció de veure cinema en altres circuits, a través de VOD...**

Sí, i això és molt bo, perquè és una distribució molt més barata i també més especialitzada i arriscada. A aquests nous agents no els interessa oferir les quatre pel·lícules que fan a tot arreu, sinó especialitzar-se en tipus molt concrets de cinema.

- **Però no és el mateix consumir cinema a casa en una pantalla d'ordinador que en una sala de cinema...**

Evidentment. Jo no crec que hagi de desaparèixer en absolut l'exhibició en sales de cinema. L'experiència d'anar al cinema és infinitament superior a veure una pel·lícula sol a casa, també perquè es tracta d'un ritual: la cua, la cervesa de després... Tot això té a veure amb la pel·lícula que vas a veure.

- **Hi ha pel·lícules més adequades per exhibir en sales i pel·lícules més adequades per veure a casa?**

La condició per passar una pel·lícula en sala és que es vengui bé, que trobi un públic, però això no vol dir que hagi de ser una gran producció. Hi ha sales de cinema que busquen el seu públic, que tenen certa cura, que programen bé, que fan activitats alternatives i que no només busquen el benefici econòmic. I aquests dos tipus de sala han de conviure. Ara bé, és cert que hi ha pel·lícules més destinades a estar al cinema que d'altres.

- **Abans has comentat que per tu la promoció és molt important. Creus que el sector s'està començant a adonar que hi ha d'apostar?**

Sí, és fonamental. De vegades pel·lícules de cinema minoritari acaben exhibint-se en sales perquè se n'ha fet promoció, ja sigui perquè se n'ha parlat a Internet, perquè han tingut ressò en un festival o perquè n'han fet un reportatge. Per tant, amb promoció pots aconseguir que el cinema minoritari desperti l'interès de la gent. A Escàndalo sempre ho hem tingut molt clar: quan en aquest país ningú que volia fer cinema industrial apostava per la promoció, nosaltres ja hi destinàvem partides. No es pot pretendre que sense promoció una pel·lícula arribi. I això les televisions, quan coprodueixen, ho tenen molt clar.